

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 frt, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-torlatca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Lapszemle.

A „Reform”, ha a telepítvényesektől a földeket elveszik azt hiszi a törvényhozásról, hogy Schyloknak megengedé, adása testéből egy darab húst kivágni. A telepítvényesek szerződése nem lévén urbér, sem a patensek, sem a 48-ki urbéri törvények által nem intéztetett el. A telepítvényes mindenestre joga van a földre; de itt a summum jus summa injuria lenne. És miért Bittó különböztetése azok között, kik határozatlan s azok között, kik határozott időszakokra szerződtek? Amazok megtartják a külső telkeket, ezek kitépítettnek, hogy földosztó proletáriusokká legyenek. Így fogjuk-e a nemzetgazdászati érdekeket előmozdítani? A dolog úgy intézendő, hogy a telepítvényesek földjeik birtokában maradjanak, a telepítők országosan kárpótoltatva. Ekképen történt a szőlős s déznaváltság ügyek eligazítása is. A jog szigorától el kell térni ott; hol magasabb, általános országos érdekek forognak kérdésben, s az ezek érvényesülése által károsodottak, méltányos kárpótlásban részesítendőek.

A „P. Lloyd” higgadt nyugodtságot ajánl a Kellersperg-miniszteriumnak kiegyezkedési kísérleteinél. Hohenwarth hibája a misticizmus volt, melybe terveit burkolá. Utóbb, midőn a német párt fölött határozott győzelmet vitt ki, az alkalmas pillanatot elmulasztá megragadni, hogy a csehek elé ő dictálja a kiegyezési feltételeket; sőt midőn a cseh elabaratummal a 67-iki közös törvényekbe ütközött, összekoczezanása Beustal, s ennek következtében bukása, elmaradhatlanná vált, Kellersperg határozott, igazságos jellemű férfi, ki habár nem idegen az egyes országok tagabbkörü autonómiájától, reményt nyújt, hogy az államalapítvány nyomán Ausztriában rendet és rendezett haladást léptet életbe.

A „P. Napló” szeriut az alsó ház a telepítvényesek ügyében nem engedhet. Horváth Boldizsárnak a tárgyan készített törvényjavaslata ellen a főrendek, a 40-es évek szomorú korszakára emlékeztető makacssággal küzdöttek. Most Bittó készített közvetítő előterjesztést. Ebben a telepítvényesek két csoportra osztatnak. Olyanokra, kik bizonyos időre nem szerződtek, vagy szerződésük 1848. jan. 1-én lejárt, vagy örök időkre szert. Ezek sem belső, sem külső telkeiktől nem foszthatók meg, törvényes tartozásaik váltása után. És olyanokra, kik bizonyos időre vannak szerződve s ezek a belső telek megtartásával, a külsőtől elúthetők volnának, mi számaoknak a koldusbotot adná kezökbe. Nemzetgazdászati, politikai s egyéb okok kívánják tehát, hogy a főrendi ház, melyet nem a közvélemény, hanem csak a törvény tart meg fenn, az igazság, az emberiség, hazaság követelményeire hajolni kényszerítessék.

Szamosujvárt, 1871. nov. 4.

T. Szerkesztő nr! Városunkban folyó hó 15-kén követelválasztás leendő, minél fogva erre vonatkozó közleményemnek becses lapjában egy kis tért kérek.

Választó polgártársainknak mondhatni $\frac{1}{10}$ -ed része — dacára a „Magyar Polgár” nevelésének — példátlan egyetértéssel teszi Molnár Antalt képviselő jelöltté; mert a Molnár Antal iránti elismerés, szeretet és rokonszenv nálunk oly nagy, hogy őt bármely programmal is megválasztanák, s éppen ezért hiszik is nálunk mindnyájan, hogy a Molnár Antal megtérése meggyőződésből ered.

Nevelésnek tartják városunkban a „M. P.”-ban Szamosujvárról e tárgyan irt közleményeket; mert mindenki fölismeri azok beküldőit, kik — népszerűtlenségük érzetében — az egyenlenség és személyeskedésnél egyebet előidézni nem képesek, s kik éppen e természetüknél fogva már eddig keresztülmentek mindenféle párt jelöltjének támogatásán, s kik a még egy-két elégtelennel szövetkezve mesterségséggel üzik a rossz akaratból kifolyó hamis gyártásait.

Ezen elégtelenség egyike E. L. betűjegy alatt a „M. P.”-ban kicsinylőleg igyekszik irti képviselőjelölt Molnár Antaltól, pedig ezen E. L. jegy alatti tudósító oly egyéniség, kinek mai napig nincsen határozott politikai meggyőződése, mert volt alkalmunk látni őt a L. A.-nak adott fáklyászenében résztvenni, később hallottuk a midőn S. G.-hez így szolt: „töled tanultuk a hazát szeretni,” s azután látni a baloldallal szavazni, s most már megint azt tapasztaljuk, hogy itthon Molnár Antal élteti és a „M. P.” hasábjain Jakab Bogdánt dicsőíti.

De ezuttal felismerék városunk választó polgárai az álarca alatt működő kétkulacosokat, s dacára ezek ravasz működéseiknek Szamosujvár város választó közönsége megmutatandja, hogy ezek felett áll, mert az eltemetett Molnár Antal fel fogja támasztani.

Dáskál.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Feladatott Gyulafejevárt nov. 6. 9 óra 3 p.

Erkezett Kolozsvárra nov. 6. 11 óra 5 p.

Gyulafejevár or. képviselőjévé 303 szavazattal 54 ellen Szilágyi Dezső választott meg.

Külföldi lapok Andrásyról és a csehekről.

Az „Independance” feldicséri Andrásy gróf eszélyes magatartását, mint a ki csupán „Magyarország érdekeit védelmezte nemcsak a csehek, hanem a többi foederalistikus tartománygyűlések ellenében is.

„Gr. Andrásy, Deák s mindenki a válság kezdetén távol akarta magát tartani minden beavatkozástól — ugymond a berlini „National-Zig” — de e szándék megvalósítása lehetetlen volt, megdönté a tények logikája. A császár, mint Magyarország alkotmányos királya, a cseh alapszabályok azon pontjára, mely a magyar kiegyezés utólagos elismerését tartalmazta, nem felelhetett a magyar miniszterelnök megkérdése nélkül. E tekintetben meg kellett hallgatnia gr. Andrásy, kinek viszont lehetetlen volt eltúlnia, miszerint már ez egy pont is halomra döntene a magyar kiegyezés alapelveit. A monarchia két részének paritása, melyek mint két államszervezet két kormány és két parlament által csatolva össze, az említett pont elfogadása által meg lett volna semmisítve; mert ez esetben a régi cisaljtán államszervezet mint ilyen többé nem léteznék, s így a dualistikus kiegyezés alapja elenyészne. Hogy Ausztria feldarabolása után Magyarországra került volna a sor, az ogulini lázadás bizonyítja. — A szlávok uralma Ausztriában, polgárháborút eredményezne Magyarországon, melynek célja volna a supremáciát a magyarok kezéből kicsavarni.”

Helpy Ignác ur interpellációjáról írja a „Schlesische Zeitung.” Ez interpellációt csattanósan bizonyítja e párt államférfiui impotenciáját, mely mit sem tanult és mindent feledett, s csak az imént küldé egy kiváló tagját Kossuthhoz, ki midőn ő állt Magyarország élén, a szláv-ságban a magyarság természetes ellenségét látta.

A „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” már Tisza interpellációjáról istudomással bír és constatálja, miszerint a csehek „alkotmányellenes törekvései jelenlétének s nem megvetendő támogatásra találnak azon, interpellatiók alakjában fellépő támadásokban, melyeket az ellenzék a magyar országgyűlésen intéz gróf Andrásy ellen.”

Panszláv hangok.

A „Pokrok” írja: Gr. Andrásy és Beust csinálják jelenleg a minisztereket Ausztriában, és ki volna ezek előtt kedvesebb, mint Kellersperg? Hogy mit jelent ezen név „Kellersperg” Csehországban, arról kár volna sokat beszélni. Annyit jelent, mint üldözést Csehországban s teljes alkotmányosságot a Duna mellett. Itt az ideje, hogy a birodalomban a foederalisták szövetkezzenek. A cseheknek nincs ugyan szükségük mások segítségére, mert ők magok is oly erősek, hogy előbb-utóbb ki fogják magoknak vinni jogaikat, ép úgy, mint ezt a magyarok tették 1867-ben. Mindamellett szükséges, hogy a foederalistikus elem Tyrolban, Dalmáciában, Styriában stb. folytonos érintkezésbe legyenek egymással. Az egész foederalistikus pártnak ezen új aerában egy közös terv szerint kell működni, s a pártfigyelmet szigorúan megtartania. Ha ez történik, akkor a Kellerspergismus csak rövid kísérlet lesz; ha nem történik, akkor nem szabad a cseh ellenzéknek rossz néven venni, ha ezentul is csak saját eszközeivel küzdve, a végleges győzelemnél csak saját hasznát fogja tartani szemmel.

A foederalistáknak a birodalmi tanácsban s némely országgyűlésekben többségük van s a hol ez nincs, ott is a kisebbség magaviselete fontos dolog. Valamint a centralista párt egy közös terv szerint küzdött Hohenwarth ellen, egy a foederalistáknak is egy közös jelszó után kell indulniuk. De hogy ez megállapíttassék, szükséges, hogy a foederalisták vezérei közös tanácskozással végezt, egyesüljenek, mely célra Prága hozatik javaslatba.

A krakkói „Kraj” a decz. alkotmány fölött következő nézetet fejez ki: „a decz. alkotmány egyenlő a német hegemoniával; a ki az ellen nem akar föllépni, az kénytelen lesz magát a németek kegyelmére megadni; de akkor szó sem lehet valamely kiegyezésről. — Lehet, — folytatja a „Kraj” — hogy a németek Gácsországot egy vagy más engedménnyel szerenésletlenül akarnák; de azt nem lehet kiegyezésnek tekinteni. Ausztria érdeke szempontjából, a Hohenwarth miniszterium bukását csakis sajuálni lehet: ez volt azon miniszterium, mely Ausztriának őszintén jót akart, és talán képes is lett volna annak viszonyait megszüldíteni. Lehet, hogy Gácsországgal most valamely kiegyezési kísérleteket is megpróbálhatnak, melyek ellen ámbár nem leszünk, de egyuttal azt sem hisszük, hogy azok képesek volnának Ausztria békéjét sokára fenntartani. A csehek kielégítése nélkül, Ausztriában belbék nem képzelhető, e nélkül pedig niucs meg a külügyekre szükséges erő, s ezen erő nélkül Ausztria magok hosszú időre nem tarthatja fenn. — Ezen birodalom csak úgy lehet hatalmas, ha a nemzetek foederatiójának elvét elfogadja; de ezen foederatiónak a deczemberi alkotmány alapjául nem szolgálhat.

Gyula-Fejérvár, nov. 1.

II.

Okt. 31-ke szép emlékü nap volt mind reánk, mind vendégunkra nézve, — tudniillik a fáklyás menet

és búcsu-estély napja. Az esthomályt nagy vártuk, mint ha a világosságot meguntuk volna. Az meg is érkezett. A zene a városház előtti téren megszólalt; a nép mindenfelől tömörült. Az óra hatot ütött, a zenekar Rákóczy-indulót játszott, s a hosszú sorban lobogó fáklyák messze terjedő fényénél egy hatalmas menet ért a hajdani „Magyar Király” című vendéglő épületéhez. Most egyszerre erős éljenzés terjedt szét az esti lég szárnyain. Erre ismét mély csend lett, melyet Dr. Éltés Károly az erkélyen megjelenő Szilágyihoz mondott beszéddel szakított meg. Elmondá, hogy magyar hazánk a világban legdicsőbb alkotmánya minden polgárnak jogot ad ugyan arra, hogy hazája közügyeinek elintézésébe beleszólhasson; de minthogy a honpolgárok milliói közvetlenül nem gyakorolhatják e jogaikat, azért a hazai törvények bölcsen intézték, hogy a polgárok megbízható férfiak által tolmácsolassák óhajaikat.

„Nekünk is vannak óhajaink — mondá szónok — melyeket tolmácsoltatni kívánunk. Akarjuk, hogy hazánkban a különböző nemzetiségű és felekezetű, de egyenjogu és kötelességű polgárok között a testvéri szeretet megszilárduljon; akarjuk, hogy a földmívelés, ipar és kereskedelem üdvös intézkedések által előmozdíttassék; akarjuk, hogy éber és gyors igazságszolgáltatás védje a rendet, élet- és vagyon-biztonságot; akarjuk, hogy a művészet és tudomány a polgárok minden rétegében terjedjen; akarjuk, hogy hazánk anyagi és szellemi gyarapodására a béke biztosítva legyen; akarjuk, hogy hazánk erős és hazafias hadsereg s velünk rokon érdekű népek őszinte szövetsége által védve legyen; akarjuk, hogy a magyar korona történelmi dicsőségében folyton ragyogjon, — s minthogy a közügyeket jelenleg vezető Deák-párt óhajainkat a nehéz viszonyok dacára kellő sikerrel napról-napra valósítja: akarjuk, hogy ezen párt tartsa kezében továbbra is az ország kormányzásának gyeplőjét. Mivel pedig meg vagyunk győződve, hogy ön, képviselő-jelölt ur, ama pártnak lelkes embere, s hogy szeplőtlen hazafiságánál fogva hazánk és városunk érdekeit szívén hordozza, azokat szak- és a körülmények ismerete, — mely tudományossága- és vasszorgalmánál fogva fölkarolni is fogja: azért önben kezességet találunk arra nézve, hogy a magyar nemzetiség és szabadság egykori menhelyének, nemzeti fejedelmének egykori szék- városának, Gyula-Fehérvár szabad kir. városának ősi nevét és hírét megőrzendi s választóinak büszkesége leendő; miért önmé kívánjuk rházni legszebb polgári jogunkat, kívánva, hogy az ég önt mint Gyula-Fehérvár országgyűlési képviselőjét éltesse.”

E beszédre lelkes éljen-rivalgás hangzott el. A helyreállott csendben követjelöltünk szavai kezdének gyönyörködtetni. Nemes szerénységgel mondá, hogy ha hosszas fejtegetésbe bocsátkoznék, csak azt kellene ismételni, mit a szónok elősorolt. Erős akarata van a magyar haza és e város érdekeinek előmozdításán fáradozni. Köszöni azon előleges bizalmat, melyet benne mint ismeretlenben helyeztek, s mely őt kétszeresen lelkesíti arra, hogy minden törekvéseit e bizalomnak megfelelő eredmények előléseire irányozza, stb.

A zene ismét megszólalt, az éljenzések megkezdődtek, s mindkettő tartott addig, míg a városház terére visszaérkezünk.

Még csak egy jelenetet említek meg. A fáklyás menet végén többen a városi kioszkban sorakoztak. Esti 8 órakor követjelöltünk is megjelent. A zenészek sem maradtak el. Itt csendesen költöttünk el egy-egy adag étvágyitót szert, leöntvén a torok menedékségét elősegítő jó nedvvel is. A csend azonban nem enyhészhetett el magamagában. A hangok magasabban kezdettek kiríni. Vége pedig egy oly magas kedv tört elő a keblek titkosabb kamaráiból, mely ha az idő tova nem haladott volna, tán még most is tartana. A kioszk mind zsufoltabbá lett a vendégektől. A pohárköszöntések megeredtek, s szebbnél szebb, elmsuél elmeűbb modorban oly sürűn folytak, hogy az egész gyűlékezet egy szónoknak látszott, s valami csodálatos szellem úgy ömlesztette az eszméket, mintha Cicero ékesszólásának geniusa felettünk lebegett volna. Itt hallottunk ismét Szilágyitól szép szónoklatokat, melyek közt kiemelendő két búcsu-pohárköszöntése; kettőt mondek, mert az elsőnél oly hatalmas tetszésnyilvánítás támadt, hogy ámbár az éjféli s Morpheus karjai integeték, mégis kénytelen volt a közkíváratnak engedni s tovább mulatni. A második búcsupohár ürítése egy órával később történt, mely után a hajnali vonattal Pestre visszaindulandó kedves vendéget elbocsátók, kísérve a termet betöltő éljen-rivalgással, s a közszereket és becsülésnek tiszta érzetével.

A felköszöntéseknél főszereplők voltak: Elekes Károly re. esperes, ki a diplomaciusabb részt vitte; a kath. papok, kik kedélyességekben kifogyhatlanok voltak; Dánffy Károly, ki a polgári elem érzelmeit tolmácsolnia, s közülük érdekes alakként domborodott ki.

Az egész valósággal diadalünnepe volt mind a városnak, mind Szilágyi Dezsőnek. Ezt mindenki érezte, sőt eredményét is tapasztalta; mert a pártok alakulásának új fordulatot adott, a mennyiben Halász Jakab látva Szilágyinak szellemi tululását s pártjának erősödését ama latin mondás értelmében: „ex necessitate fac virtutem”, pártjával együtt visszalépett, s így Szilágyi Dezsőt, mint

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasensteim és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent

Nyititéri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetések díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Gyula-Fehérvár országgyűlési követjét bátran üdvözölhetjük. *) A—B.

Hugo Victor levele a „Rappel”-hez.

A „Rappel” republikánus lap, mely a császárság utolsó éveiben keletkezett, a commune uralma alatt azonban elnyomatott, ismét megjelenik. Első száma Victor Hugónak a lap szerkesztőjéhez intézett következő levelét közli:

„Kedves barátaim! A „Rappel” újra meg fog jellelni. Mielőtt magányomba és hallgatásomba visszaférnék, önként tölem számára néhány szót kérnék. Ti nemesszívű bajnokok, kik ismét hozzátóltok az igazság propagandájának súlyos mindennapi munkájához, ti joggal várjátok, hogy a napi vitáktól és a napisajtó küzdelmeitől távol álló veterán író szorítson kezet azon minden órában csatára kész harcoszossal, kinek neve journalista. Még egyszer kérek szót, hogy azután azonnal álljálk tőle és eltűnjem a sokaság között. Ma még beszélek, ezután csak hallgatok.

Az író kötelessége soha sem volt nagyobb, mint a jelen időben.

A jelen pillanatban csak egy feladat vár reánk; egyetlen egy feladat.

És ez Franciaország felemelése.

Franciaországot ismét fölemelni? És ki számára? Franciaország számára? Nem! Az egész világ számára! A fáklyát nem gyújtjuk meg a fáklya kedvéért. Meggyújtjuk azt azok számára, kik sötétségben vannak; azok számára, kik pinczékben laknak és karjaikat kinyújtva hideg falra tálnak, mely elállja az utat; azok számára, kiknek nincs kalauzok, sem világuk, sem melegők, sem bátorságuk, kik nem tudják az utat és nem ismerik a célt; azok számára, kiknek láthatárát, munkáját és lelkiismeretét éj fogta körül; azok számára, kik rá szorulnak, hogy bukásukat vagy győzelmüket tisztán lássák...

Meggyújtjuk a fáklyát még azok számára is, kik azt eloltották és kik az eloltásnál megvakultak; és Németország azon ország, mely számára Franciaországot fel kell emelnünk.

Igen! Németország számára! Mert Németország rabszolgá és szabadságát ismét Franciaországtól fogja megkapni.

De világosság fölszabadít!

A hogy a fáklyát újra meggyújtjuk, hogy Franciaországot újra fölemeljük, mit kell tennünk? Hogyan lássunk hozzá?

Ez nehéz, de igen egyszerű feladat.

Ki kell varázsolni a szikrárt?

Honnan?

A nép lelkéből.

A nép lelke nem hal meg soha; elsötétedik néha, mint a csillag, de újra tűnik elő és újra szórja világossága sugarait.

Az állandó kérdések után következnek a pillanatnyiak; előbbiek sürgetők, utóbbiak még sürgetőbbek. A nemzetgyűlés feloszlata, a márcziusi, nem különben a májusi és juniusi események megvizsgálása, az amnestia. Mily feladat az író részére és mily felelősség! A fenyegető kérdések mellett a fájdalomnak is várnak megoldásra; a börtönök, a hajófogházak, a nők és gyermekek bilincsbe vert kezei. Itt az anya, ott a fiúk és leányok és legalantabb az atya! A családok szétszakitva; egyik töredéke a padláson, másika a várpinczékben! Ő barátaim! Közbocsánatot! Közbocsánatot! küszöbön a tél. Közbocsánatot!

Esedezünk. Kérjük, követeljük amnestiát! Ez mindnyájunk érdeke. Helyi gyógyítás itt általános gyógyulás; a láb sebének ápolása megszünteti az agyvelő lázát.

Közbocsánatot azonnal, közbocsánatot mindenk előtt! Kössük alá az üteret, ez a legsürgetőbb teendők. Mondjuk meg a kormánynak: ily dolgoknál a gyorsaság a legnagyobb ügyesség. Már igen soká vonakodtak: el-készt kegyelem elmérgeit. Nem várjátok, hogy a közvélemény souverain pressiója titeket arra kényszerítsen; adjatok kegyelmet szabad akaratból és nem kényszerből ne várjátok még tovább. Ha ma adtok bocsánatot, akkor melletteket, ha holnap adjátok, akkor ellenetek lesz.

Amnestia ép oly üdvös akkor nézve, kik adják, mint a kik kapják. Az a csodálatos sajátsága, hogy mind a két pártot egyenlő malasztban részesíti!”

Garibaldi levele.

Az olasz demokratia két vezére szemben áll egymással. Mazzini azzal vádolta Garibaldit, hogy véleményét számtalanszor megváltoztatta, ez visszautasítja eme ráfogást kijelentvén, miszerint Mazzini nem változott soha s összeesküvést szö ma is mint negyven év előtt. — E levél a genuai „Dovere”-ben jelent meg s Petronihoz, a „Roma del Popolo” című lap szerkesztőjéhez van intézve tartalma pedig következő:

„Kedves Petronim!

Sajnálom, hogy védelmezem kell magamat ön ellen, akit sohasem támadtam meg és akit mindenkor becsültem. — Filopanti tanárhoz intézett levelében ön reám vonatkozólag satelitesekről, Séjanokról, Mazzini rágalmozóiról és Gasparone magasztalóiról beszélt.

*) L. Eredeti táviratunkat. Az elkésett érdekes közlemény nem tehetük félre. Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.